

Λείψανα του Ιωάννη Βαπτιστή στη Βουλγαρία

[/ Πεμπτούσια](#)

Αφού εξετάστηκε ενδελεχώς το ιστορικό πλαίσιο των ευρέσεων των λειψάνων του Τιμίου Προδρόμου σε διάφορα σημεία της Ανατολής, η μελέτη του Δρος Β. Ταμιωλάκη (προηγούμενο άρθρο: www.pemptousia.gr/?p=67376) στρέφεται στο χώρο της Βουλγαρίας.

Β' ΜΕΡΟΣ

Η ανακάλυψη τιμίων λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στο νησί «Άγιος Ιωάννης» στη Βυζαντινή Σωζόπολη, στη σημερινή Βουλγαρία. Παρουσίαση της ανακάλυψης, σκέψεις, κρίσεις, σχόλια

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Στις αρχές του 2010 έγινε μια σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη. Στο νησί «Άγιος Ιωάννης» (« Sveti Ivan »), που βρίσκεται στη Μαύρη Θάλασσα, απέναντι από την αρχαία Απολλωνία και βυζαντινή Σωζόπολη, στη σημερινή Βουλγαρία, έγιναν ανασκαφές στον ναό της Ιεράς Μονής του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού, που χρονολογείται τον πέμπτο αιώνα[39]. Ο αρχηγός της αρχαιολογικής αποστολής που έκανε την ανασκαφή και βρήκε τα λείψανα ήταν ο Kazimir Popkonstantinov. Στις ανασκαφές βρέθηκε κάτω από το ιερό μια μαρμάρινη λειψανοθήκη, που περιείχε κάποια οστά, και μια μικρότερη άδεια πέτρινη λειψανοθήκη.

Η επιγραφή στη μικρή λειψανοθήκη έφερε το όνομα του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού, την ημέρα της εορτής των γενεθλίων του (24 Ιουνίου) και αίτηση βοήθειας προς τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο για χάρη κάποιου Θωμά (ΚΥΡΙΕ ΒΟΗΘΕΙ ΤΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΣΟΥ ΘΩΜΑΝ... ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ). Τα ευρήματα, λοιπόν, έδειχναν πως επρόκειτο για τα τίμια οστά του Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου. Ένθουσιασμός προκλήθηκε στο Ορθόδοξο πλήρωμα. Τα λείψανα μεταφέρθηκαν στη Σωζόπολη. Η λειψανοθήκη ανοίχτηκε ενώπιον του πλήθους σε μια μεγαλόπρεπη τελετή. Περιείχε έξι τμήματα ανθρώπινων οστών.

Ένα τμήμα σιαγόνας, ένα δόντι, ένα τμήμα οστέος πλευράς, ένα οστούν καρπού, ένα οστούν από το δεξί πόδι και ένα οστούν από το δεξί χέρι. Πλήθη Χριστιανών μετέβησαν για να συμμετάσχουν στις ιερές τελετές. Η υπόθεση έλαβε μεγάλη δημοσιότητα. Ο πρόεδρος της Βουλγαρίας Boyko Borisov δώρησε μια λειψανοθήκη από χρυσό και άργυρο, για να τοποθετηθούν τα οστά. Η ανακάλυψη παρουσιάστηκε σε πολλά διεθνή μέσα ενημέρωσης[40]. Βέβαια, όλη αυτή η δημοσιότητα είχε και μια ατυχή συνέπεια. Τα οστά εκλάπησαν. Ο τοπικός Επίσκοπος έκανε δημόσια έκκληση για την επιστροφή τους, εξαπολύοντας και φοβερά επιτίμια στους ανώνυμους ληστές. Τελικά, η λειψανοθήκη επιστράφηκε με πέντε από τα έξι οστά. Το ένα οστούν δεν επιστράφηκε[41].

Οι τοπικές εκκλησιαστικές αρχές δεν αρκέστηκαν στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Αποφάσισαν να προχωρήσουν σε μια λεπτομερή επιστημονική εξέταση των οστών, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η ταυτότητα και αυθεντικότητα των λειψάνων. Συγκάλεσαν μια επιστημονική ομάδα με ειδικούς διαφόρων ειδικοτήτων. Στην όλη προσπάθεια συνεισέφερε η National Geographic Society. Το Discovery Channel παρακολούθησε την όλη διαδικασία και την παρουσίασε σε σχετικό ντοκιμαντέρ, που κυκλοφόρησε το 2012. Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει η ιστορικός Candida Moss, ειδικός στην πρώιμη χριστιανική ιστορία.

Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Όλα τα ευρήματα εξετάστηκαν διεξοδικά. Οι λειψανοθήκες εξετάστηκαν στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο της Σόφιας από την Rossina Kostova, που ειδικεύεται στην πρώιμη αρχαιολογία, και τον Al. Sultanov. Η μικρή πέτρινη λειψανοθήκη διαπιστώθηκε πως αποτελείται από μαλακή ηφαιστειογενή πέτρα, και, πιθανότατα, προήλθε από την Καππαδοκία, όπου υπάρχει τέτοιο υλικό. Η μαρμάρινη σαρκοφάγος ανήκει σ' ένα τύπο λειψανοθήκης, που, σύμφωνα με ιστορικές και αρχαιολογικές μαρτυρίες, αναπτύχθηκε και χρησιμοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη τον πέμπτο και έκτο αιώνα[42], την ίδια εποχή, που υπολογίζεται πως τα οστά του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού μεταφέρθηκαν στο νησί « Άγιος Ιωάννης ». Το μάρμαρο, απ' το οποίο κατασκευάστηκε η λειψανοθήκη, είναι πολύ πιθανόν να προέρχεται από κάποιο νησί του Αιγαίου Πελάγους[43]. Η επιγραφή, που εξετάστηκε απ' τον ειδικό στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Νικολάι Σαράνκοφ, έδειξε και αυτή μια χρονολογία γύρω στον 5ο με 6ο αιώνα.

Οι επιστήμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα πως τον 5ο ή 6ο αιώνα, ο Θωμάς, άρχοντας της Κωνσταντινούπολης, δώρησε τα οστά στη μονή της νήσου « Άγιος Ιωάννης », ως πάτρωνας, η, ίσως, και ιδρυτής της Μονής. Τα μετέφερε μέσα στη μικρή πέτρινη λειψανοθήκη. Κατόπιν, τα οστά τοποθετήθηκαν στη μαρμάρινη σαρκοφάγο.

Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ

Ο πρώτος που εξέτασε τα ανθρώπινα οστά, που βρέθηκαν στη λειψανοθήκη, ήταν ο Γιόρνταν Γιορντάνοφ, ειδικός στην ανθρώπινη ανατομία, με περισσότερες από 20.000 εξετάσεις οστών στο ενεργητικό του. Απ' το μέγεθος των οστών και τη φθορά του δοντιού συμπέρανε πως τα οστά ανήκαν στον ίδιο άνδρα, περίπου 40 ετών. Στη συνέχεια τα οστά μεταφέρθηκαν στη Σόφια, όπου εξετάστηκαν από δικανικό ανθρωπολόγο. Με τη βοήθεια μηχανημάτων λέιζερ σχηματίστηκαν τρισδιάστατες εικόνες των οστών, που βοήθησαν στην εξαγωγή σχετικών

επιστημονικών συμπερασμάτων.

Στη συνέχεια, τα τίμια λείψανα υποβλήθηκαν σε ραδιοχρονολόγηση και εξέταση DNA. Και οι δύο αυτές εξετάσεις χρηματοδοτήθηκαν απ' το National Geographic Society' s Expedition' s Council (στην εταιρεία ανήκει και το National Geographic News και, βέβαια, το National Geographic Channel).

Η ραδιοχρονολόγηση έγινε σε πανεπιστημιακό εργαστήριο της Οξφόρδης απ' τους Thomas Higham και Christopher Ramsey, καθηγητές του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Τρία οστά μπήκαν σε ειδικό οξύ, ώστε να διαχωριστεί το χρονολογήσιμο υλικό, η πρωτεΐνη, απ' το οστόν. Απ' αυτά, τελικά, μόνο ένα οστόν είχε αρκετό κολλαγόνο, ώστε να γίνει ραδιοχρονολόγηση. Η ραδιοχρονολόγηση αυτού του οστέος έδωσε μια χρονολογία μεταξύ 5 και 75 μ.Χ., με πιθανότερο σημείο το μέσον αυτής της περιόδου, δηλαδή το 30-35 μ.Χ.. Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος μαρτύρησε περί το 30 μ.Χ.. Τα δεδομένα ταιριάζουν.

Οι Dr Hannes Schroeder και Pr. Eske Willerslev, του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης, κλήθηκαν να φτιάξουν το γενετικό προφίλ του ανθρώπου, τα οστά του οποίου βρέθηκαν στην ανασκαφή. Οι δύο επιστήμονες αναπαρέστησαν τη μιτοχονδριακή γενετική ακολουθία από τρία ανθρώπινα οστά (δόντι και δύο οστά). Διαπιστώθηκε πως και τα τρία οστά ανήκαν στον ίδιο άνδρα. Η μιτοχονδριακή γενετική ακολουθία, που έδειξε η εργαστηριακή εξέταση, είναι πολύ συχνή στην εγγύς Ανατολή. Τα δεδομένα, όχι μόνο δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο τα οστά να είναι του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, αλλά, αντίθετα, το στηρίζουν.

[Συνεχίζεται]

[39] Βλ. Rossina Kostova, Kazimir Popkonstantinov and Tom Higham, *Relics of the Baptist: Scientific research planned for the finds excavated in Sozopol, Bulgaria in 2010 (Radiocarbon Dating, DNA testing)*, Εισήγηση στο επιστημονικό συνέδριο για τον Άγιο Ιωάννη τον Βαπτιστή (St. John the Baptist Conference), που έλαβε χώρα στο Κολλέγιο του Αγίου Ιωάννου (St. John' s College) στην Οξφόρδη στις 24 / 06 / 2011, σελ. 3-4. Άρθρο σχετικά με το συνέδριο αλλά και εισηγήσεις από αυτό βλ. στο www.sjc.ox.ac.uk/3758/St-John-The-Baptist-Conference.html.

[40] Βλ. και *Dating Evidence: Relics could be of John the Baptist*, University of Oxford 15 Ιουνίου, στο www.ox.ac.uk/media/news_stories/2012/120615.html, Ker Than, *John the Baptist's Bones Found?*, στο www.news.nationalgeographic.com/news/2012/06/120618-john-the-baptist-bones-jesus-christ-bible-bulgaria-science-higham, Simon Hooper, *Are these the bones of John the Baptist?* στο www.edition.cnn.com/2010/WORLD/europe/08/12/bulgaria.john.baptist.relics/index.html,

και Chris Brooke, *Scientists claim positive tests on 1st-century relics which are from one man, from the right place at the right time*, στο www.dailymail.co.uk/news/article-2159578/John-Baptist-bones-theory-Scientists-claim-positive-tests-1st-century-relics.html. Η εύρεση των λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού παρουσιάστηκε και από την ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ. Βλ. Βασιλείου Χάδου, « Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος στα “ χέρια ” των επιστημόνων και του National Geographic; », *Πεμπτουσία*, 16 Αυγούστου 2012, στο <http://www.pemptousia.gr/2012/08/%CE%BF-%CE%AC%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%B9%CF%89%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B1-%CF%87%CE%AD%CF%81%CE%B9%CE%B1/>.

[41] Βλ. *Θρίλερ με την κλοπή των λειψάνων του Αγίου Ιωάννη*, στο www.newsbomb.gr/diethnh/story/127904/thriler-me-tin-klopi-ton-leipsanon-toy-agiou-ioanni.

[42] Βλ. σχετικά στην εργασία του George Kazan, *Arks of the New Jerusalem*, London 2012 και στην εισήγηση του ιδίου, *The origins of the Byzantine Sarcophagus Reliquary*, King' s College London, Centre for Hellenic Studies, 11/12/2012.

[43] Βλ. Rossina Kostova, Kazimir Popkonstantinov and Tom Higham, *Relics of the Baptist: Scientific research planned for the finds excavated in Sozopol, Bulgaria in 2010 (Radiocarbon Dating, DNA testing)*, ο.π., σελ. 5-7.